

AGRUPAMENTS EN L'OPOSICIÓ COMUNISTA

Lev Trotski

31 de març de 1929

versió catalana feta per Alejo Martínez des de: "Agrupamientos en la oposición comunista", en, *Escritos tomo I volumen 1*, Editorial Pluma, Bogotá, 1977, pp. 106-115

Estimats amics:

No tinc encara possibilitats de treballar de forma sistemàtica. Fins al moment no he pogut posar-me bé al dia de les publicacions de l'oposició europea. Per això em veig obligat a deixar per a més endavant l'avaluació general de les tendències d'oposició. Ens esperen temps tan difícils que tot company, inclús, tot company *potencial*, posseeix per a nosaltres un valor incalculable. Seria un error imperdonable allunyar un company, més inclús un grup, per una avaluació feta a la lleugera, per una crítica basada en prejudicis o per exagerar les diferències.

No obstant això, considere que és absolutament necessari expressar algunes consideracions generals que, al meu entendre, són decisives per tal de caracteritzar tal o qual grup o tendència d'oposició.

En l'actualitat, l'Oposició es constitueix sobre la base d'una *diferenciació ideològica* principista, no sobre la base d'*accions de masses*. Açò té a veure amb el caràcter de l'etapa. Hagueren processos semblants en la socialdemocràcia russa durant els anys de contrarevolució, i en la socialdemocràcia internacional en els anys de guerra. Per regla general, les accions de masses tendeixen a liquidar les diferències secundaries i episòdiques i a ajudar a la fusió de tendències afins i pròximes. El corol·lari d'açò és que en èpoques d'estancament o reflux els agrupaments ideològics mostren una gran tendència cap a la diferenciació, la ruptura i les lluites internes. No podem saltar l'etapa que vivim, ens cal travessar-la. La diferenciació ideològica clara i precisa és un *sine qua non* que prepara els èxits del futur.

Més d'una vegada hem qualificat de *centrista* la línia general de la direcció de la Comintern. És evident que el centrisme, més el centrisme armat amb tot un arsenal repressiu, acabarà per empentar l'oposició, no sols als elements conseqüentment marxistes sinó també als oportunistes més conseqüents.

L'oportunisme comunista s'expressa en la lluita per restablir, sota les condicions que imperen avui, la socialdemocràcia de preguerra, cosa que queda palès de forma força clara en Alemanya. La socialdemocràcia d'avui està a anys llum de distància del partit de Bebel. Però la història és testimoni que el partit de Bebel es transformà en la socialdemocràcia contemporània. Això significa que el partit de Bebel ja havia esdevingut totalment inoperant en l'època de preguerra. Tant més inútil resulta tractar de reconstituir el partit de Bebel, o tan sols una ala esquerra d'ell, sota les condicions imperants. No obstant, pel que puc jutjar, els esforços de Brandler, Thalheimer i els seus amics tendeixen ver aqueixa direcció. A França, Souvarine aparentment apunta al mateix, encara que amb menys conseqüència.

Considere que hi ha tres problemes clàssics que estableixen el criteri decisiu per tal de caracteritzar les tendències del comunisme mundial: 1) la política del Comitè Anglo-Rus; 2) el procés de la revolució xinesa; 3) la política econòmica de l'URSS, junt amb la teoria del Socialisme en un sol país.

Potser alguns camarades es sorprendrien que no mencione ací el problema del règim partidari. No es tracta d'un oblit, sinó d'una omisió deliberada. Un règim partidari no té un significat independent, autosuficient, és una magnitud que deriva de la política partidària. La lluita contra el burocratisme stalinista compta amb la simpatia dels elements més heterogenis. Fins i tot els menxevics solen aplaudir alguns dels nostres atacs contra la burocràcia. Diguem, de pas, que en açò es recolza l'estúpida xerrameca dels stalinistes, que tracten de fer veure que la nostra política és afí a la dels menxevics. Per a un marxista, la democràcia d'un país no és una abstracció. La democràcia està sempre condicionada per la lluita de les forces vives. Per als oportunistes el centralisme revolucionari és burocratisme. És obvi que aquests no poden ser militants nostres. En aquest cas, qualsevol indicatiu de solidaritat és producte de la confusió ideològica o, més freqüentment, de l'especulació maliciosa.

1.-Respecte del *Comitè Anglo-Rus* he escrit molt. No sé quant de tot s'ha publicat a l'exterior. Em digueren que circulaven rumors que jo m'oposava a la ruptura del Comitè Anglo-Rus, i que sols cedí quan em pressionaren Zinov'ev i Kamenev. En realitat, la veritat és el contrari. La política stalinista en el Comitè Anglo-Rus és un exemple clàssic del *centrisme que es desplaça a la dreta*, els sosté l'estrep als triadors descarats i rep a canvi tan sols cops i puntellades. Al comunista europeu li costa molt comprendre els problemes xinesos i russos, a causa de les condicions peculiars d'aqueixos països. El cas del bloc polític amb els líders dels sindicats britànics és diferent. Ací estem davant d'un problema elemental de la *política europea*. La línia stalinista respecte d'aquest problema constitueix la més flagrant violació dels principis bolxevics i de l'abecé teòric del marxisme. L'experiència del Comitè Anglo-Rus reduí a zero el valor

pedagògic de les grans vagues de 1926 i retardà en anys el desenvolupament del moviment obrer britànic. Qui no ho haja comprés no és un marxista, no és un polític revolucionari del proletariat. Les protestes d'aqueix individu contra el burocratisme stalinista, per a mi, manquen de tot valor. L'orientació oportunista del Comitè Anglo-Rus només podia concretar-se en lluita contra els autèntics elements revolucionaris de la classe obrera. I aquesta lluita, per la seua part, és inconcebible si no s'apel·la a la coerció i a la repressió, sobretot tractant-se de un partit amb el passat revolucionari del Partit Bolxevic.

2.- També vaig escriure molt sobre la *qüestió xinesa* els últims dos anys. Potser pugua reunir tot aqueix material en un sol volum. L'estudi dels problemes de la revolució xinesa és una condició necessària per a l'educació de l'Oposició i la diferenciació ideològica en les seues files. Els elements que no adoptaren una posició clara i precisa sobre aquesta qüestió revelen amb d'això la seua estreter nacional, cosa que, de per si mateixa, és un símptoma inequívoc d'oportunisme.

3.- Finalment, la *qüestió russa*. A causa de la situació creada per la Revolució d'Octubre, les tres tendències clàssiques del socialisme (la marxista, la centrista i l'oportunista) troben sota les condicions soviètiques la seua expressió més clara i precisa, el seu indiscutible contingut social. En l'URSS veiem una ala *dreta* lligada a la intel·lectualitat tècnica i als petits propietaris, el *centre*, que oscil·la entre les classes fent equilibri en la corda fluixa de l'aparell, i l'ala *esquerra*, que representa l'avantguarda proletària en el període de reacció. No vull dir amb açò, evidentment, que l'esquerra està exempta d'error i que podem progressar sense una crítica interna seriosa i franca. Però aquesta crítica ha de tenir un clar fonament de classe, és a dir, ha de prendre en compte les tendències històriques dalt mencionades. Qualsevol intent de negar l'existència d'aqueixes tendències i el seu caràcter de classe, qualsevol intent d'eleva-se per damunt d'elles, culminarà inexorablement en un miserable fracàs. Aquest és el camí que segueixen, sobretot, els dretans que encara no ho són conscientment o que no volen espantar massa prompte la seua pròpia ala esquerra.

Pel que sé, durant tots aquests anys Brandler i Thalheimer consideraren força correcta la política econòmica del Comitè Central del PCUS. Així estaven les coses fins al moment del viratge a l'esquerra. Per lògica, ara hauran de simpatitzar amb el programa que s'aplicà obertament de 1924 a 1927 i que en aquest moment està representat per l'ala dreta de Rikov, Bukharin i la resta. Souvarine, aparentment, s'orienta en la mateixa direcció.

És obvi que ací no puc plantejar en tota la seua envergadura el problema econòmic de l'URSS. El que s'ha dit respecte d'això en el nostre programa manté tota la seua validesa. Seria molt útil que l'Oposició de Dreta fes una crítica clara i precisa del que diu la nostra plataforma sobre aquest tema. Per tal

de facilitar aquest treball, permeta-se'm avançar ací algunes consideracions. La dreta creu que si les empreses camperoles individuals tinguessen major marge de maniobra, es podrien superar les dificultats actuals. No em propose negar-ho. Apostar a favor del *farmer capitalista* (versió europea o nord-americana del *kulak*) rendirà fruits sens dubte, però seran fruits capitalistes que conduiran en la etapa següent a l'enderrocament polític del poder soviètic. Entre 1924 i 1926 es donaren només els primers passos d'aqueixa aposta a favor del *farmer capitalista*. Tanmateix, s'enfortí tremendament la petita burgesia urbana i rural, que s'apropià de molts soviets endarrerits, s'incrementaren el poder i l'autosuficiència de la burocràcia, s'engegà una pressió major contra els obrers i es liquidà per complet la democràcia partidària. Aquells que no comprenen la dependència recíproca de tots aquests fets, generalment són incapaços de comprendre una política revolucionària. L'orientació tendent a fer sorgir el *farmer capitalista* és absolutament incompatible amb la dictadura del proletariat. Cal escollir. Vegem, emperò, l'aspecte purament econòmic de la qüestió. Entre la indústria i l'economia camperola hi ha una interacció dialèctica. Però la força motriu és la indústria, el factor més dinàmic de bon tros. El camperol necessita béns manufacturats a canvi dels seus grans. La revolució democràtica dirigida pels bolxevics lliurà la terra als camperols. La revolució socialista, sota la mateixa conducció, continua lliurant-los menys béns a preus més elevats que els que li exigia el capitalisme. Precisament per això, la revolució socialista, a diferència del seu fonament democràtic, es troba amenaçada. Enfront de la escassetat de béns manufacturats el camperol reacciona amb la vaga agrària passiva; no porta els seus grans al mercat ni augmenta la superfície sembrada. La Dreta considera necessari atorgar un major marge de maniobra a les tendències capitalistes de l'aldea, llevar-los menys i desaccelerar el ritme de creixement industrial. Però en definitiva açò significa l'augment de la quantitat de mercaderies agrícoles en el mercat i la disminució de la quantitat de mercaderies industrials. La desproporció entre ambdues, que constitueix l'arrel de l'actual crisi econòmica, s'acrexeria en aqueix cas. Una possible sortida seria la d'exportar els cereals del *farmer* i importar a canvi béns manufacturats europeus per al *farmer*, és a dir, al camperol de majors recursos. En d'altres paraules, en compte d'una *smichka* (vincl) entre l'economia cooperativa camperola i la indústria socialista, es crearia una *smichka* entre una economia *farmer* d'exportació i el capitalisme mundial. D'aquesta manera l'estat no seria el constructor de l'economia socialista sinó un intermediari entre el capitalisme local i el capitalisme estranger. Sobra dir que els contractistes no tardarien a deixar de banda a l'intermediari, començant, clar està, amb el monopoli del comerç exterior. Perquè el lliure desenvolupament d'una economia *farmer*, que rep el que necessita des de l'exterior a canvi de l'exportació dels seus grans, pressuposa una lliure circulació de mercaderies, no una circulació exterior monopolitzada per l'estat.

La Dreta sol afirmar que Stalin aplicà la plataforma de l'Oposició i demostrà la seua ineficàcia. La veritat és que Stalin s'espantà quan el seu empíric cap s'estavellà contra les conseqüències de la política *farmer (kulak)* que tan cegament fomentà entre 1924 i 1927. En fer el salt cap a l'esquerra, utilitzà retalls del programa de l'Oposició. La plataforma de l'Oposició, primer que res, exclou la política tendent a crear una economia tancada i aïllada. És absurd pretendre erigir un mur de rajoles per a separar l'economia soviètica del mercat mundial. La sort de l'economia soviètica (inclosa la de l'agricultura) estarà determinada pel *ritme* general del seu desenvolupament, de cap manera pel seu grau d'"independència" respecte de la divisió mundial del treball. Fins ara, tots els plans econòmics de la direcció stalinista es basaren en la *reducció del comerç exterior* en el curs dels vinents cinc o deu anys, la qual cosa només podem qualificar com a cretinisme petitburgès. L'Oposició no té res a veure amb aqueixa política. Però aqueixa posició sí que sorgeix de la teoria del socialisme en un sol país.

Aparentment, l'intent de Stalin d'incrementar la industrialització l'apropa a l'Oposició. Però només en aparença. La industrialització socialista pressuposa un pla de gran abast i molt curosament elaborat, en què el desenvolupament intern està estretament lligat a una creixent utilització del mercat mundial i a la defensa implacable del monopoli del comerç exterior. Aquesta és l'única manera en què es podran pal·liar (no liquidar ni eliminar) les contradiccions del desenvolupament socialista dins del cercle capitalista; aquesta és l'única manera d'incrementar la puixança econòmica de la república soviètica, de millorar les relacions econòmiques entre la ciutat i el camp i d'enfortir la dictadura del proletariat.

Aquests són, doncs, els tres criteris fonamentals per a la diferenciació interna de l'Oposició. Sorgeixen de l'experiència viva de tres països. Naturalment, cadascun dels països endarrerits tenen els seus problemes peculiars i l'actitud cap a d'ells determinarà la posició de cada grup i de cada comunista individual. És possible que demà algun d'aquests problemes nous sorgisca i desplace tots els altres. Però em sembla que *avui* els problemes decisius són els mencionats. Qui no tinga una posició clara i precisa respecte d'això no pot ubicar-se en cap dels tres agrupaments bàsics del comunisme.

Açò és tot el que puc dir de moment en resposta a les seues preguntes. Si resulta que, a causa del meu coneixement insuficient de la literatura disponible, no vaig comprendre a Brandler, Souvarine i els seus correligionaris, naturalment m'afanyaré en modificar la meua caracterització amb les rectificacions que sorgisquen dels fets i documents que arriben al meu coneixement.